

تاثیر اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد با نقش تعدیلی شفافیت اطلاعاتی

دکتر شهرام چهار محالی

استادیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

sh.chahaemahali@gmail.com

زینب ناطقی رستمی

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

nateghizeinab@gmail.com

چکیده

شفافیت اطلاعات مالی یکی از مهمترین دغدغه‌های سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی و یکی از مهمترین عوامل موثر برای سرمایه‌گذاری جهت تحصیل سهام شرکت‌هاست. سرمایه‌گذاران جهت خرید سهام یک شرکت همواره به دنبال اطلاعاتی شفاف هستند. در حالی که اجتناب از مالیات شرکت‌ها و نگهداری وجه نقد شرکتی هر دو توجه زیادی را در ادبیات دانشگاهی به خود جلب کرده‌اند، نحوه تأثیر اجتناب از مالیات شرکت‌ها بر نگهداری وجه نقد به طور محدود مورد مطالعه قرار گرفته است. به دلیل دخالت شرکت‌ها در اجتناب از مالیات تهاجمی، اگر مقامات مالیاتی ساختارهای مالیاتی آنها را نپذیرند، ممکن است هزینه‌های اضافی را متحمل شوند. از این هدف این تحقیق بررسی این موضوع است که آیا اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد با نقش تعدیلی شفافیت اطلاعاتی تأثیر دارد؟ که با استفاده از ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ و همچنین با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره انجام پذیرفت. که نتایج آزمون فرضیه اول نشان داد اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معنادار و معکوسی دارند. همچنین با توجه به نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق مشاهده گردید که شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معنادار و معکوسی دارد.

واژگان کلیدی: اجتناب از مالیات شرکتی، ارزش مازاد وجه نقد، شفافیت اطلاعاتی.

مقدمه

طی دهه گذشته، افزایش چشمگیر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها بودجه عمومی را در بسیاری از کشورها کاهش داده است. در سطح بین‌المللی، میزان مالیات از دست رفته به دلیل اجتناب مالیاتی در هر سال بین ۵۰۰ تا ۶۵۰ میلیارد دلار آمریکا تخمین زده شده است که یک سوم آن در کشورهای کم درآمد و با درآمد متوسط پایین اتفاق می‌افتد. این شیوه‌های مالیاتی تأثیری نامتعادل بر درآمد دولت دارند. دیرنگ و همکاران^۱ (۲۰۱۷) نشان داد که در ۲۵ سال گذشته کاهش منظمی در پرداخت های مالیاتی وجود داشته است و شرکت‌ها به شدت در فعالیت های اجتناب از مالیات شرکت‌ها مشارکت دارند. به طور مشابه، تامسن و واترین^۲ (۲۰۱۸) دریافتند که بیش از نیمی از شرکت‌های آمریکایی بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۶ نرخ‌های مالیاتی در محدوده ۳۰ تا ۴۰ درصد داشتند. به دنبال ادبیات قبلی، ما اجتناب از مالیات شرکت‌ها را به عنوان کلیه فعالیت هایی تعریف می‌کنیم که مالیات را نسبت به درآمد قبل از مالیات کاهش می‌دهد، از فعالیت های کاهش مالیات که مطابق

¹ Dyreng et al

² Thomsen and Watrin

با قوانین مالیاتی هستند تا استراتژی های تهاجمی که در یک منطقه خاکستری قرار می گیرند (دیرنگ و همکاران، ۲۰۰۸). تفاوت قابل توجهی در بین شرکت ها در مورد مقدار وجه نقد نگهداری شده وجود دارد. دیتمار و ماهر (۲۰۰۷) پیشنهاد کردند که شرکت ها در حال انباشت پول نقد بیشتر و بیشتری هستند و ارزش مبالغ نقد در حال تبدیل شدن به بخش مهمی از کل دارایی های آنها است. این امر باعث شده است که دانشگاهیان بر این موضوع تمرکز کنند که چرا برخی از شرکت ها نسبت به سایرین وجه نقد بیشتری در ترازنامه خود نگه می دارند (آروری و پیژورلت^۲، ۲۰۱۷؛ دیتمار و ماهر اسمیت، ۲۰۰۷؛ فرا اسارد و سالوا^۳، ۲۰۱۰).

در حالی که اجتناب از مالیات شرکت ها و نگهداری وجه نقد شرکتی هر دو توجه زیادی را در ادبیات دانشگاهی به خود جلب کرده اند، نحوه تأثیر اجتناب از مالیات شرکت ها بر نگهداری وجه نقد به طور محدود مورد مطالعه قرار گرفته است. به دلیل دخالت شرکت ها در اجتناب از مالیات تهاجمی، اگر مقامات مالیاتی ساختارهای مالیاتی آنها را نپذیرند، ممکن است هزینه های اضافی را متحمل شوند. فولی و همکاران^۴ (۲۰۰۷) استدلال کرد که بزرگی دارایی های نقدی چند ملیتی ایالات متحده به دلیل هزینه های مالیاتی مرتبط با بازگرداندن درآمد خارجی است (فغانی و همکاران، ۱۳۹۸).

ادبیات اجتناب از مالیات شرکت ها دو دیدگاه متضاد در مورد پیامدهای اجتناب مالیاتی ارائه کرده است. از یک سو، طبق نظریه سنتی، اجتناب از مالیات شرکت ها به عنوان یک فعالیت ارزش آفرین در نظر گرفته می شود که منجر به انتقال ثروت از دولت به شرکت ها و سهامداران آنها می شود. به طور خاص، پس انداز مالیاتی را می توان مجدداً سرمایه گذاری کرد یا بین سهامداران توزیع کرد. در نگاه اول، به نظر می رسد که اجتناب از مالیات شرکت ها ممکن است مورد نظر سهامداران باشد، به ویژه به دلیل هزینه قابل توجه بار مالیاتی. از سوی دیگر، این دیدگاه سنتی ویژگی مدرن (چن و همکاران^۵، ۲۰۱۰؛ دسای و دارماپالا^۶، ۲۰۰۶) را نادیده می گیرد که می تواند اثرات مثبت پس انداز مالیاتی را خنثی کند (کیم و همکاران^۷، ۲۰۱۱). مطابق با این دیدگاه، فعالیت های اجتناب از مالیات با ساختارهای پیچیده و غیرشفافی مرتبط است که برای پنهان کردن هدف اساسی آنها و اجتناب از شناسایی توسط مقامات مالیاتی طراحی شده اند (مرادیان، ۱۳۹۶). این باعث می شود مدیران فرصت هایی را برای استخراج رانت ها با نگهداری سطوح اضافی وجه نقد ایجاد کنند. ادبیات مستند نشان می دهد که وجه نقد یک دارایی قابل تعویض است که به راحتی برای مدیریت قابل دسترسی است و می تواند به سرعت توسط مدیران فرصت طلب برای منافع خود تبدیل شود (لشگری و همکاران، ۱۳۹۴). دیتمار و ماهر اسمیت (۲۰۰۷) استدلال کردند که اگر مدیران از این منابع به طور ناکارآمد استفاده کنند، منابع نقدی اضافی ممکن است پیامدهای منفی داشته باشد. وجه نقد اضافی به عملیات یا سرمایه گذاری اختصاص نمی یابد و سپس به عنوان ابزاری قوی برای تبدیل شدن به امتیازات خصوصی در نظر گرفته می شود (سعیدی، ۱۳۹۴). ارزش مازاد وجه نقد بستگی به این دارد که سرمایه گذاران چگونه از پول نقد مورد استفاده برداشت می کنند. به طور دقیق تر، به دلیل سهولت دسترسی مدیریت و ماهیت اختیاری وجوه نقد اضافی، ممکن است یک دلار برای سرمایه گذاران برابر با یک دلار نباشد. اگر مشکلات نمایندگی بر مقدار وجه نقد نگهداری شده تأثیر بگذارد، ارزشی که سرمایه گذاران به این وجه نقد اختصاص می دهند ممکن است به مشارکت شرکت در شیوه های اجتناب از مالیات بستگی داشته باشد. اجتناب از مالیات شرکت ها با مسائل عدم

¹ Dittmar and Mahrt-Smith

² Arouri and Pijourlet

³ Fresard and Salva

⁴ Foley et al

⁵ Chen et al

⁶ Desai and Dharmapala

⁷ Kim et al

تقارن اطلاعات و هزینه های نمایندگی مرتبط است که ممکن است مدیران را به سوء استفاده از منابع شرکت و کاهش ارزش مرتبط با پول نقد اضافی سوق دهد (ایزدی نیا و طباطبایی، ۱۳۹۴).

یکی از الزامات رقابت سالم دسترسی همه مشارکت کنندگان بازار به اطلاعات شفاف است. یکی از انواع مهم بازارها (در کنار بازار کالا، پول و کار) بازار سرمایه است، که اطلاعات شفاف بر عملکرد آن به شدت موثر است. نقصان اطلاعات در این بازار موجب افزایش هزینه مبادلات و ناتوانی بازار در تخصیص به این منابع می شود. اطلاعات که جزء جدایی ناپذیر فرایند تصمیم گیری است هرچه شفاف تر و قابل دسترس تر باشد می تواند به اتخاذ تصمیمات صحیح تری در زمینه تخصیص بهینه منابع منجر می گردد و در نهایت باعث کارهای تخصیصی و شفافیت بازار شود که هدف های نهایی بازار سرمایه است. صاحبان سرمایه، اعتبار دهندگان، دولت و دیگر استفاده کنندگان از گزارش های مالی شرکت ها برای تصمیم گیری در زمینه خرید، فروش و نگهداری سهام، اعطای وام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم های اقتصادی مهم به اطلاعات معتبر، مربوط و باکیفیت نیاز دارند. به طور کلی سرمایه گذاران زمانی در یک واحد اقتصادی سرمایه گذاری می کنند که نخست درباره آنها اطلاعات کافی (شامل اطلاعات مالی) داشته باشند و در ثانی به این اطلاعات اطمینان کنند. اعتبار دهندگان نیز بدون اطلاع از وضعیت مالی و عملکرد مالی یک واحد نمی توانند منابع مالی خود را در اختیار آن قرار دهند. شفافیت اطلاعات مالی یکی از مهمترین دغدغه های سرمایه گذاران در بازارهای مالی و یکی از مهمترین عوامل موثر برای سرمایه گذاری جهت تحصیل سهام شرکت هاست. سرمایه گذاران جهت خرید سهام یک شرکت همواره به دنبال اطلاعاتی شفاف هستند. علی رغم این حساسیت مدیران جهت بهتر نشان دادن عملکرد خود به دنبال تحریف اطلاعات می باشند. آنان با این تحریف از یک سو و وضعیت شرکت را مطلوب توصیف می کند و از سوی دیگر شفافیت اطلاعات را از بین می برند (وزیری، ۱۴۰۰).

با توجه به مطالب فوق این تحقیق به دنبال بررسی این موضوع است که آیا اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد با نقش تعدیلی شفافیت اطلاعاتی تاثیر دارد؟

بیان نظری

شفافیت اطلاعاتی

در فرهنگ وبستر، شفافیت بدین صورت تعریف شده است: باز بودن یا گشودگی موسسه ها، آشکار بودن موسسه ها، صداقت و درک پذیری آسان. در این تعریف منظور از باز بودن یا گشودگی موسسه ها، دسترسی آسان به عملیات داخل شرکت و منظور از آشکار بودن موسسه ها، وضوح اطلاعات است (وزیری، ۱۴۰۰). ویش واناث و کافمن و کافمن شفافیت را افزایش جریان به موقع و درخور اتکای اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در دسترس همه ذینفعان مربوط باشد، تعریف کرده اند.

همچنین ویش واناث و کافمن^۱ (۱۹۹۹) نبود شفافیت را به عنوان ممانعت عمدی از دسترسی به اطلاعات، ارائه نادرست اطلاعات یا ناتوانی بازار در کسب اطمینان از کفایت مربوط بودن و کیفیت اطلاعات ارائه شده تعریف کرده اند.

دیدگاه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی گسترده تر است و شفافیت را به عنوان ارتباط متقابل بین شرکت ها و سایر گروه های ذینفع بیان میکند. بال و همکاران (۲۰۰۰) و کوئاری (۲۰۰۰) شفافیت را به عنوان ترکیبی از ویژگیهای به موقع بودن و محافظه کاری تفسیر می کنند. بارث و شیپر (۲۰۰۸) ادعا می کنند شفافیت گزارشگری مالی حدودی است که گزارشهای مالی امور اساسی اقتصادی یک واحد تجاری را به گونه ای که به آسانی برای استفاده کنندگان از آن گزارش ها قابل فهم است، آشکار میکنند (انواری رستمی و همکاران، ۱۳۹۳).

¹ Vishwanath T., Kaufmann

اکسا (۲۰۰۶) شفافیت را به موقع بودن و کفایت افشای کارکردهای مالی و عملیاتی شرکت می داند. از نظر براوان و همکاران (۲۰۰۹) بهترین تعریف شفافیت درحوزه تجاری عبارت از صورتهای مالی با کیفیت است. براگت و همکاران (۲۰۱۰) مدلی را برای شفافیت اطلاعات مالی ارائه کردند. آنها ۳ معیار را برای شفاف بودن اطلاعات ارائه نمودند:

۱- دسترسی یا در دست بودن اطلاعات.

۲- مربوط بودن.

۳- کیفیت و قابلیت اعتماد.

دسترس، بر وسایل ارتباطی شرکت برای ارائه اطلاعات مالی توجه دارد. این مفهوم از طریق اینترنت، رادیو، تلویزیون روزنامه و دیگر آگهی های عمومی شرکت قابل آزمایش است. محدودیتی که در اندازه گیری این معیار وجود دارد عبارتست از فقدان آموزش یا دانش استفاده کنندگان درباره چگونگی استفاده و تحلیل اطلاعات. دومین معیار یعنی مربوط بودن به این دلیل که تعیین و تعریف انتخاب اطلاعات مناسب، دشوار است. سومین معیار مطالعه کیفیت و قابلیت اعتماد است و به این مقوله اشاره دارد که اطلاعات مالی منتشر شده باید موثر واضح و ساده باشد. هم چنین این اطلاعات باید با اصول پذیرفته شده حسابداری نیز مطابقت داشته باشد. هدف از درخواست شفافیت، اجازه دادن به افراد، بازارها یا دولتهاست تا سایرین را در برابر سیاست ها و عملکردهایشان پاسخگو نگه دارند. بنابراین شفافیت را می توان به منزله اطلاعاتی دانست که توسط نهادها منتشر می شوند و مربوط به ارزیابی این نهادهاست (رضائی نسب، ۱۳۹۷).

اجتناب از مالیات شرکتی

منظور از اجتناب مالیات شرکتی، تلاش در جهت کاهش مالیاتهای پرداختی است. درواقع اجتناب از مالیات، نوعی استفاده از خلأهای قانونی در قوانین مالیاتی در جهت کاهش مالیات است (هانلون و هیتزمن^۱، ۲۰۱۰). به طور متداول به ابزارهای صرفه جویی مالیاتی که منابع را از دولت به سهامداران انتقال میدهد، اطلاق میشود و منجر به افزایش ارزش بعد از مالیات شرکت می شود (دسای و دارماپالا^۲، ۲۰۰۹). اجتناب از مالیات یک فعالیت گریز از مالیات بدون شکستن خطوط قوانین و درون چارچوب قوانین مالیات است (اگراوال، ۲۰۰۷). اجتناب از مالیات اغلب به عنوان کاهش مالیات تعریف می شود. این تعریف به صورت مفهومی از تعریف دایرنگ و همکاران^۳ (۲۰۰۸) پیروی می کند و همه ی معاملات که روی بدهی مالیاتی شرکتها تأثیر می گذارد را منعکس می کند. تعریف فوق بین فعالیتهای واقعی که مالیات مطلوب و هدف هستند، فعالیتهای اجتناب که به طور خاص برای کاهش مالیات در نظر گرفته شده اند و مزایای مالیاتی مورد نظر از فعالیتهای دارای اعمال نفوذ، تمایزی قائل نمی شود. اگر اجتناب از مالیات نشان دهنده ی یک زنجیره از استراتژیهای برنامه ریزی مالیاتی که در آن چیزی شبیه سرمایه گذاران اوراق قرضه شهری که در انتها قرار دارند (مالیات پایین تر)، باشد پس واژه هایی از قبیل عدم رعایت، فرار مالیاتی، پرخاشگری مالیاتی و پناه مالیاتی بیشتر از سایر اصطلاحات به انتهای زنجیره نزدیک تر خواهند بود. فعالیتهای برنامه ریزی مالیاتی یا استراتژی مالیاتی می تواند در هر نقطه ای از طول زنجیره با توجه به چگونگی پرخاشگری فعالیتها در جهت کاهش مالیات قرار بگیرد. به هر حال، مانند هنر، درجه ی پرخاشگری (زیبایی) در چشم بیننده است، یعنی افراد مختلف نظرهای مختلفی درباره پرخاشگری معاملات دارند. اغلب از واژه های مختلفی برای رفتار گزارشگری مالیاتی استفاده می شود (پرخاشگری، پناه، فرار، عدم رعایت و غیره). در این پژوهش، برای کاهش تمرکز بر

¹ Hanlon & Heitzman

² Desai, M., Dyck, I., and, L. Zingales

³ Dyreng, S., Hanlon, M. and Maydew, E

معنی‌شناسی، از واژه‌ی عمومی اجتناب مالیاتی استفاده می‌شود (هانلون و هیتزمن، ۲۰۱۰). بحث اجتناب مالیاتی بیشتر در مورد شرکت‌هایی که موضوع جدایی مالکیت از کنترل در آن مطرح است عنوان می‌شود، زیرا افراد حقیقی به خاطر وجود احتمال کشف و جریمه‌شدن و ریسک‌گریزی و یا انگیزه‌های درونی مثل وظیفه‌ی اجتماعی، کمتر درگیر فرار و اجتناب مالیاتی می‌شوند؛ ولی در شرکت‌ها به طور معمول، سهامداران انتظار دارند که مدیران به دنبال منافع شخصی خود باشند و تا مادامی که منافع اضافی حاصل از کاهش بدهی‌های احتمالی بیشتر از هزینه‌های اضافی مورد انتظار برای آن‌ها باشد، به دنبال کاهش بدهی‌های مالیاتی و افزایش اجتناب مالیاتی هستند. بنابراین، اجتناب مالیاتی می‌تواند انعکاسی از نظریه نمایندگی باشد و ممکن است منجر به تصمیمات مالیاتی شود که منافع شخصی مدیر را دنبال کند. از این رو، یکی از چالش‌های پیش روی سهامداران و هیات مدیره، یافتن روش‌ها و انگیزه‌های کنترلی است تا هزینه‌های نمایندگی را به حداقل برسانند.

ارزش مازاد وجه نقد

بر اساس تعریف گیل و شاه^۱ (۲۰۱۲) وجوه نقد مازاد به‌عنوان پول نقد در دست و یا پولی که به‌راحتی در دسترس برای سرمایه‌گذاری در دارایی‌های فیزیکی است و برای توزیع به سرمایه‌گذاران تعریف شده است. در تئوری جریان نقد مازاد از وجوه مازاد به‌عنوان معیار ارزیابی قدرت بازپرداخت بدهی یاد شده است. تعریف و محاسبه جریان‌های نقد (آزاد) برای بهبود و منظم کردن گزارشات، صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای یا گزارش سالیانه و یافتن معرف‌هایی برای جریان نقد آزاد شرکت‌ها، مفید به نظر می‌رسد، چون از این وجوه به‌عنوان ابزار اساسی جهت ارزیابی واقعی سرمایه‌گذاری‌ها به‌عنوان معیار ارزیابی توان بازپرداخت بدهی یاد می‌شود. تحلیل‌گران در مورد اینکه جریان نقدی آزاد معیار خوبی برای ارزیابی قدرت سودآوری گذشته، حال و آینده شرکت‌هاست اتفاق نظر دارند (منعم، ۱۳۹۴).

کینز بر طبق نظریه رحجان نقدینگی، سه انگیزه را برای تقاضای پول: انگیزه معاملاتی، انگیزه احتیاطی و انگیزه سفته‌بازی در نظر گرفته است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۶). تحقیقاتی که در زمینه نگهداری موجودی‌های نقدی توسط شرکت‌ها انجام شده بیشتر انگیزه معاملاتی و انگیزه احتیاطی را مورد تأکید قرار داده‌اند. انگیزه انجام معاملات بیشتر، به دلیل هزینه‌بر بودن استفاده از سایر دارایی‌ها به‌جز وجه نقد در انجام معاملات تجاری می‌باشد. بر این اساس می‌توان گفت که شرکت‌هایی که با کمبود منابع داخلی روبرو هستند، می‌توانند با فروش دارایی‌ها، یا ایجاد بدهی‌های جدید یا انتشار سهام جدید، و یا با عدم پرداخت سود سهام نقدی منابع خود را افزایش دهند، اما تمام این راهکارها هزینه‌بر می‌باشند. بنابراین انتظار می‌رود شرکت‌هایی که با هزینه معاملاتی بیشتری روبرو هستند، مبالغ بیشتری از دارایی‌های نقدی را نگهداری می‌نمایند. نگهداری وجه نقد بالا، منجر به هزینه فرصت^۲ برای شرکت می‌شود، چراکه وجوه نقد دارای نرخ بازده پایینی می‌باشد و به‌طور آشکاری بر بازده بازار و همچنین بر عملکرد عملیاتی شرکت‌ها اثر می‌گذارند، از طرفی وجه نقد کافی برای شرکت‌هایی که با محدودیت تأمین مالی روبرو می‌شوند، ممکن است باعث از دست رفتن فرصت‌های سرمایه‌گذاری آینده شود و از این رو بر عملکرد آتی و بازده شرکت‌ها تأثیر منفی داشته باشد (منعم، ۱۳۹۴).

پیشینه پژوهش

نصرت زاده و آقاجانی (۱۴۰۱) رابطه بین دوره تصدی مدیرعامل و ارزش وجوه نقد مازاد را با استفاده از ۱۴۷ شرکت و در بازه زمانی بین سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی اول بیانگر این است

¹ Gill. A and Shah, C

² opportunity cost

بین دوره تصدی مدیرعامل و ارزش وجوه نقد مازاد رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به عبارتی با افزایش دوره تصدی مدیرعامل، ارزش وجوه نقد مازاد کاهش می‌یابد.

محمدحسینی (۱۴۰۰) در تحقیقی تخصص مالی مدیرعامل و اجتناب مالیاتی را در فاصله زمانی بین سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار داد. نتایج حاصل از آزمون های آماری پژوهش نشان می دهد که بین تخصص مالی مدیرعامل و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

محبوبی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی به بررسی اثر توانایی مدیریت بر ارتباط میان مدیریت سود و ارزش مازاد وجه نقد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ پرداختند. نتایج فرضیه اول بیانگر آن است که مدیریت سود با ارزش مازاد وجه نقد ارتباط مستقیم و معناداری دارد و فرضیه دوم نیز نشان داد که توانایی های مدیریت، ارتباط مثبت بین مدیریت سود و ارزش مازاد وجه نقد را کاهش می دهد.

وزیری (۱۴۰۰) تاثیر تحصيلات هیئت مدیره بر عملکرد زیست محیطی را با تاکید بر شفافیت اطلاعاتی را مورد بررسی قرار داد. نتایج آزمون نشان داد سطح تحصيلات هیئت مدیره رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و همچنین در دیگر نتایج آزمون فرضیه مشاهده شد که شفافیت اطلاعاتی رابطه بین سطح تحصيلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی را تعدیل می کند.

شکوهی منش (۱۴۰۰) تاثیر شفافیت اطلاعات بر رابطه بین تجدید ارزیابی صورت های مالی و کمیته حسابرسی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج آزمون حاکی از این است که شفافیت اطلاعاتی رابطه بین تجدید ارزیابی صورت های مالی و کمیته حسابرسی را تعدیل می کند.

ستایش و ابراهیمی (۱۴۰۰)، به بررسی رابطه جانشینی میزان استفاده از اهرم مالی در ساختار سرمایه و اجتناب مالیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. بدین منظور از نمونه ای شامل ۱۰۲۶ مشاهده استفاده شده است. روش آماری مورد استفاده جهت آزمون فرضیه های مطرح شده در این پژوهش، روش داده های ترکیبی است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول بیانگر رابطه منفی و معنادار میزان استفاده از اهرم مالی و اجتناب مالیاتی است که بیانگر اثر جانشینی اهرم مالی است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نیز بیانگر این است که تأثیر متغیر تعدیل کننده هزینه اهرم مالی بر رابطه بین میزان استفاده از اهرم مالی و اجتناب مالیاتی معنادار می باشد.

کرباسی یزدی و استرآبادی (۱۴۰۰) تاثیر شفافیت اطلاعاتی بر تصمیم گیری سرمایه گذاران نهادی بر اساس مدل رویکردی سود اقتصادی در بازار های شبه پولی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان می دهد که اندازه حسابهای تعهدی اختیاری این شرکتها با شاخص هزینه های دعاوی قضایی مورد انتظار، یعنی احتمال وجود دعاوی مربوط به ۵b.۱۰ و یا مقادیر خسارات احتمالی تعیین شود برای شاکیان، در ارتباط است. هم چنین تحلیل ها نشان می دهد که حسابهای تعهدی مثبت اختیاری شرکتهایی که مدیران آنها سود را بیش از حد برآورد کرده اند، منعکس کننده تاثیر انگیزه های مختلف مدیریت سود و تاثیر همزمانی احتمالی بین تصمیمات مدیریتی انتشار پیش بینی سود و مدیریت سود گزارش شده نیست.

جلالی و همکاران (۱۳۹۹)، به بررسی ارتباط بین عدم اطمینان محیطی، مالکیت نهادی و اجتناب مالیاتی پرداختند. بدین منظور با استفاده از داده های مربوط به ۱۰۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۹۵-۱۳۸۹، شاخص عدم اطمینان محیطی و مالکیت نهادی محاسبه و تأثیر آنها بر اجتناب مالیاتی مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور، برای سنجش اجتناب مالیاتی از سنجه نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها از الگوی رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. شواهد و نتایج تجربی پژوهش نشان داد که عدم اطمینان محیطی دارای تأثیر مستقیم و معناداری بر اجتناب مالیاتی و متغیر مالکیت نهادی دارای تأثیر منفی بر اجتناب مالیاتی می باشد.

شاداب (۱۳۹۹) تأثیر هموارسازی سود و شفافیت اطلاعاتی بر ریسک سقوط قیمت سهام را مورد بررسی قرار داد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها با استفاده از روش رگرسیون با مدل تجمیعی، بیانگر وجود رابطه مثبت و معنادار بین تأثیر هموارسازی سود و شفافیت اطلاعاتی بر ریسک سقوط قیمت سهام، است، ولی ارتباط معناداری بین شفافیت اطلاعاتی بر ارتباط بین هموارسازی سود و ریسک سقوط قیمت سهام، مشاهده نشد. هم چنین، از بین متغیرهای کنترلی؛ متغیرهای عمر شرکت، اهرم مالی و سهامداران نهایی، رابطه‌ای معناداری با ریسک سقوط قیمت سهام دارند و رابطه معناداری بین اندازه شرکت و بازده دارایی‌ها با ریسک سقوط قیمت سهام مشاهده نشد.

آگوزیه و کایا^۱ (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تأثیر شفافیت اطلاعات حریم خصوصی بر خستگی حریم خصوصی در دولت الکترونیک پرداختند که یافته‌ها نشان می‌دهد که؛ (۱) جمع آوری داده‌های کاربر و جنبه‌های اطلاعاتی استفاده از داده‌ها در حریم خصوصی آنلاین به طور قابل توجهی بر شفافیت اطلاعات حریم خصوصی تأثیر می‌گذارد. و (۲) شفافیت اطلاعات حریم خصوصی بر رفتار بدبینانه و خستگی عاطفی تأثیر مثبت دارد. این مطالعه مفهوم خستگی حریم خصوصی را به دولت الکترونیکی گسترش می‌دهد و به ارزیابی تجربی رابطه آن با شفافیت اطلاعات حریم خصوصی کمک می‌کند. اما و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، به بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیران بر اجتناب مالیاتی با توجه به نقش تعدیلی کمیته حسابرسی با استفاده از شرکت‌های اسپانیایی و نمونه مشتمل بر ۱۳۰۳ مشاهدات سال شرکت از دوره ۲۰۰۸-۲۰۱۷، انجام دادند. یافته‌ها نشان دادند که بیش اطمینانی مدیران ارتباط مثبتی با اجتناب مالیاتی دارد. همچنین در دیگر نتایج یافته‌ها مشاهده شد که کمیته حسابرسی تأثیر معکوسی بر رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و اجتناب مالیاتی دارد.

شیامومی هان و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، به بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی شرکت‌های چینی بر سطح دستمزد کارکنان و شکاف داخلی دستمزد بین مدیران اجرایی و کارکنان عادی بر اساس دیدگاه توزیع حقوق پرداختند. نتایج نشان داد که اجتناب مالیاتی شرکت‌ها می‌تواند به طور قابل توجهی میانگین سطح دستمزد همه کارکنان را بهبود بخشد، اما منفعت «شامل» بر پاداش کارکنان ناشی از اجتناب مالیاتی به طور مساوی توزیع نشده است. بیشتر از افزایش دستمزدها به مدیریت ارشد تخصیص داده می‌شود و شکاف دستمزد مدیران و کارکنان عادی را بیشتر می‌کند.

یونتسنگ^۴ (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تأثیر سیاست مدیریت گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت تایوان بر شفافیت اطلاعاتی بازار سرمایه آن پرداخت. نتایج نشان داد که حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی پس از افشای اجباری و تضمین اجباری کاهش یافته است. این نشان می‌دهد که افشای اجباری جزئی و سیاست‌های تضمین اجباری جزئی برای گزارش‌های CSR تأثیر مثبتی بر کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و مشکلات نمایندگی دارد که توسط شرکت‌ها تجربه می‌شود. همچنین نشان می‌دهد که افشای اجباری جزئی و سیاست‌های تضمین اجباری جزئی تایوان برای گزارش‌های CSR به افزایش شفافیت اطلاعاتی بازار سرمایه آن کمک می‌کند.

سونگجامون و همکاران^۵ (۲۰۲۰) در بررسی تأثیر سوابق تحصیلی مدیرعامل بر نگهداشت وجه نقد و ارزش مازاد و جوه نقد شرکت‌های موجود در کره بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۶ نمونه‌هایی ۶۴۳ شرکت با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره و پانل دیتا مورد بررسی قرار گرفت. که نتایج نشان داد سوابق تحصیلی مدیرعامل که در رشته‌های بازرگانی و مالی تحصیل کرده‌اند تأثیر معناداری بر نگهداشت وجه نقد و ارزش مازاد وجه نقد دارد.

¹ Agoziea and Kaya

² Emma García-Meca et al.

³ Xiaomei Han, Jie Wang, Hanxiu Cheng

⁴ YunTseng

⁵ Seongjae Mun, Seung Hun Han*, Dongwook Seo

امیدو و همکاران^۱ (۲۰۱۹) به بررسی تأثیر قیمت‌گذاری انتقالی و مدیریت سود بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس غنا پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که تقریباً همه شرکت‌های موجود در نمونه استراتژی‌های قیمت‌گذاری انتقالی و مدیریت سود را به منظور اجتناب از پرداخت مالیات طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۵ به کار می‌برند. همچنین نتایج بیانگر این است که حساسیت اجتناب از پرداخت مالیات به قیمت‌گذاری انتقالی با افزایش مدیریت سود کاهش می‌یابد. هوانگ و ژانگ^۲ (۲۰۱۹) تأثیر تخصص مالی مدیران عامل بر اجتناب مالیاتی را بین سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۳ و نمونه مشتمل بر ۱۵۰۰ شرکت را با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره مورد بررسی قرار دادند. آنها دریافتند که شرکت‌های دارای مدیران عامل متخصص مالی، اجتناب مالیاتی بیشتری نسبت به سایر شرکت‌ها دارند. کوورمن^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر هزینه بدهی شرکت پرداخت. نتایج این پژوهش با استفاده از نمونه‌ای شامل ۲۰۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار فرانکفورت طی سال‌های ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۴ بیانگر تأثیر منفی اجتناب از پرداخت مالیات بر هزینه بدهی است و این تأثیر بستگی به سطح ریسک مالیات دارد. هوانگ و مازوز^۴ (۲۰۱۸) در تحقیقی به بررسی تأثیر مازاد وجه نقد بر ریسک نقد شوندگی پرداختند. یافته‌ها با این دیدگاه که شرکت‌ها زمانی که مازاد وجه نقد دارند، حتی زمانی که بازار نیازمند نقدینگی است معامله‌گران زیادی را جذب می‌کند. یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که درحالی‌که اثر مستقیم مازاد وجه نقد بر ارزش شرکت منفی است اثر غیرمستقیم آن از طریق نقدینگی به‌طور قابل‌توجهی مثبت است و نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران به‌احتمال کمتری به شرکت‌های دارای محدودیت مالی اجازه نگهداری مازاد وجه نقد بدهند (یا حتی پاداش دهند). تجزیه و تحلیل بیشتر نشان می‌دهد که مزایای نقدینگی مازاد وجه نقد برای شرکت‌های مالی با محدودیت مالی بیشتر است.

فرضیه پژوهش

فرضیه اصلی اول: اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد تأثیر معناداری دارد.
فرضیه اصلی دوم: شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد تأثیر معناداری دارد.

روش پژوهش

پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تأکید بر روابط همبستگی است، زیرا از یک طرف وضع موجود را بررسی می‌کند و از طرف دیگر رابطه بین متغیرهای مختلف را با استفاده از تحلیل رگرسیون تعیین می‌نماید. علاوه بر این در حوزه مطالعات پس رویدادی قرار می‌گیرد و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سایر اطلاعات واقعی است که با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل‌تعمیم خواهد بود. برای جمع‌آوری داده‌های متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی شرکت‌ها و از منابع مختلفی همچون نرم‌افزار ره‌آورد نوین و سایت اینترنتی متعلق به مرکز مدیریت پژوهش و مطالعات اسلامی سازمان بورس اوراق بهادار تهران و سایت کدال استفاده شده است. قلمرو زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ است.

جامعه آماری پژوهش

¹ Amidu

² Huang, H., & Zhang, W.

³ Kovermann

⁴ Huang, W. Mazouz, K

جامعه آماری شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد و نمونه آماری شامل شرکت‌های است که مجموعه شرایط زیر را داشته باشد:

- شرکت‌های که قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۹ نیز در لیست بورس باشند.
- شرکت‌های که سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
- شرکت‌های که در طی دوره مورد بررسی (۱۳۹۰-۱۳۹۹) تغییر سال مالی نداشته باشند.
- شرکت‌های که داده‌های آنها برای انجام این پژوهش مورد نیاز است، در دسترس باشد.

جدول (۱): مراحل و نحوه انتخاب داده شرکت‌های نمونه

ردیف	محدودیت ها و شرایط جامعه	تعداد موجود	تعداد باقیمانده
۱	تعداد شرکت های موجود در پایان سال ۱۳۹۹	۵۵۷	
۲	تعداد شرکت هایی که سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه نمی باشد.	(۷۰)	۴۸۷
۳	شرکت‌هایی که اطلاعات آنها در دسترس نیست و یا در دوره‌ی شش‌ساله در بورس تهران عضویت نداشته‌اند.	(۱۰۸)	۳۷۹
۴	شرکت‌هایی که بیش از ۳ ماه وقفه عملیاتی داشتند.	(۷۲)	۳۰۷
۵	تعداد شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ، بانکها و بیمه ها	(۱۸۷)	۱۲۰
۶	تعداد شرکت‌هایی که داده‌های آنها جمع‌آوری شده است (نمونه نهایی).		۱۲۰

مدل تحقیق

مدل آماری برای بررسی فرضیه اصلی اول

$$\text{cash}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax avoidance}_{it} + \beta_2 \text{MB}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{lev}_{it} + \beta_5 \text{GROW}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل آماری برای بررسی فرضیه اصلی دوم

$$\text{cash}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax avoidance}_{it} + \beta_2 \text{TRANS}_{it} + \beta_3 (\text{Tax avoidance}_{it} \times \text{TRANS}_{it}) + \beta_4 \text{MB}_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{lev}_{it} + \beta_7 \text{GROW}_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر وابسته: ارزش مازاد وجه نقد

مطابق تحقیق اپلر و همکاران^۱ (۱۹۹۹) مازاد وجه نقد از طریق محاسبه باقیمانده مدل رگرسیون مقطعی به شرح زیر به دست می‌آید (ایزدی‌نیا و طباطبایی، ۱۳۹۴).

$$\text{CASH}_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{MB}_{i,t} + \alpha_2 \text{LOGTA}_{i,t} + \alpha_3 \text{CFO}_{i,t} + \alpha_4 \text{WC}_{i,t} + \alpha_5 \text{SIGMA}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در این رابطه:

$\text{CASH}_{i,t}$: وجه نقد در ابتدای سال t تقسیم بر کل دارایی‌ها در ابتدای سال t .

$\text{MB}_{i,t}$: ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در ابتدا سال t تقسیم بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام در ابتدای سال t .

¹ Opler, T. Pinkowitz, L., Stulz, R., Williamson, R

$LOGTA_{i,t}$: لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها در ابتدای سال t .
 $CFO_{i,t}$: خالص جریان نقد عملیاتی در ابتدای سال t .
 $WC_{i,t}$: سرمایه در گردش منهای وجه نقد در ابتدای سال t تقسیم بر کل دارایی‌ها در ابتدای سال t .
 $SIGMA_{i,t}$: میانگین انحراف معیار CFO طی ۳ سال قبل را، برای شرکت‌های موجود در یک صنعت یکسان برای هر سال در نظر می‌گیریم.
 $\varepsilon_{i,t}$: اثرات نامشخص عوامل تصادفی.
بعد از محاسبه این مدل باقیمانده این مدل مقدار عددی را برای هر شرکت نشان می‌دهد که این عدد برای هر شرکت نشان‌دهنده ارزش مازاد وجه نقد آن شرکت در آن سال است و نهایتاً این مقدار در مدل رگرسیونی فرضیه دوم به‌عنوان ارزش مازاد وجه نقد آورد می‌شود.

متغیر مستقل: اجتناب مالیاتی

برای سنجش اجتناب مالیاتی (Tax avoidance) مطابق با پژوهش کارومن^۱ (۲۰۱۸) از رابطه زیر استفاده می‌شود

$$\text{نرخ مؤثر مالیاتی} = \frac{\text{هزینه مالیات}}{\text{سود قبل از مالیات}}$$

از آنجاکه هر چه نرخ مؤثر مالیاتی شرکت کمتر باشد، میزان اجتناب مالیاتی آن شرکت بیشتر است، لذا نرخ‌های مالیاتی محاسبه‌شده، در عدد منفی یک (-۱) ضرب می‌شود.

متغیر تعدیلی: شفافیت اطلاعاتی

متغیر تعدیلی مورد استفاده در این پژوهش، شفافیت اطلاعاتی است که جهت محاسبه آن از امتیازهای سالیانه کیفیت افشای شرکتی که توسط سازمان بورس اوراق بهادار منتشر گردیده، استفاده شده است. امتیازهای کیفیت افشای شرکت‌ها بر مبنای وضعیت اطلاع‌رسانی آن‌ها از نظر به موقع بودن و قابلیت اتکا اطلاعات افشا شده محاسبه می‌شود. این شیوه اندازه‌گیری در مطالعات کردستانی و قاسمی (۱۳۹۱) و چن و همکاران (۲۰۱۴) نیز بکار گرفته شده است.

متغیرهای کنترلی

ارزش بازار به ارزش دفتری (MB): این نسبت از تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر روی ارزش دفتری آنها بدست می‌آید.

بازده دارایی‌ها (ROA): نسبت سود خالص بر مجموع دارایی‌های پایان سال مالی بدست می‌آید.

اهرم مالی (lev): از تقسیم کل بدهی در پایان سال مالی بر کل دارایی در پایان همان سال مالی به دست می‌آید
رشد فروش (GROW): نرخ رشد فروش سالیانه که از فروش خالص سال جاری منهای فروش خالص سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل محاسبه می‌گردد.

یافته‌ها

آمار توصیفی متغیرها

¹ Kovermann

جدول (۲): شاخص‌های توصیفی متغیرها

متغیرهای پیوسته					پنل الف:
میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	
-۰.۰۰۲	-۰.۰۰۹	۰.۰۹	-۰.۰۵	۰.۰۴	ارزش مازاد وجه نقد
-۰.۱۱	-۰.۱۱	۰.۵۰	-۰.۸۹	۰.۱۰	اجتناب مالیاتی
۵.۴۳	۳.۵۵	۲۰.۸۲	۰.۷۲	۵.۱۳	ارزش بازار به ارزش دفتری
۰.۲۹	۰.۲۳	۰.۰۸	-۰.۲۸	۰.۳۶	رشد فروش
۰.۵۸	۰.۵۹	۰.۹۲	۰.۲۳	۰.۱۹	اهرم مالی
۰.۱۳	۰.۱۱	۰.۱۱۰	-۱.۰۶	۰.۱۷	بازده دارایی
متغیرهای گسسته					پنل ب:
نام متغیر			نوع طبقه	فراوانی	درصد
شفافیت اطلاعاتی			۰	۶۰۰	۵۰٪
			۱	۶۰۰	۵۰٪

با نگاهی به جدول (۲) می‌توان دریافت که میانگین و میانه عمده متغیرها فاصله چندانی باهم ندارند و هر چه مقدار میانگین یک متغیر به میانه‌ی آن نزدیک باشد، در بین متغیرها ارزش بازار به ارزش دفتری با مقدار (۵/۴۳) دارای بیشترین میانگین و متغیر ارزش مازاد وجه نقد با مقدار (-۰/۰۰۲) دارای کمترین میانگین است. با مقایسه انحراف معیار متغیرهای مورد بررسی به این نتیجه می‌رسیم که متغیر ارزش مازاد وجه نقد با مقدار (۰/۰۴) نسبت به سایر متغیرها دارای کمترین پراکندگی است و متغیر ارزش بازار به ارزش دفتری با مقدار (۵/۱۳) دارای بیشترین پراکندگی است و این بدان معناست که این متغیر نوسان‌های شدیدتری دارد است. با توجه به پنل ب نیز نتایج نشان می‌دهد درصد فراوانی متغیر شفافیت اطلاعاتی ۵۰٪ می‌باشد که نشان دهنده این است که تقریباً ۵۰٪ یعنی حدود ۶۰۰ شرکت مورد بررسی دارای شفافیت اطلاعاتی هستند.

آزمون مانایی

مانایی یا نامایی تأثیر اساسی بر توزیع آن متغیر و همچنین بر مدل مورد مطالعه داشته باشد. اجرای مدل رگرسیون با متغیرها و سری‌های غیر مانا ممکن است نتایج کاذب ارائه کند. برای شناسایی مانایی متغیرها معمولاً از آزمون ریشه‌ی واحد^۱ استفاده می‌شود. مهم‌ترین آزمون‌هایی که در ساختار داده‌های ترکیبی برای مانایی متغیرها به کار می‌رود شامل آزمون لوین، لین و چیو^۲ و آزمون ایم، پسران و شین^۳ است؛ که در پژوهش حاضر از آزمون لوین، لین و چیو برای بررسی مانایی متغیرها استفاده شده است. نتایج آزمون انجام شده در ارتباط با مانایی متغیرهای تحقیق در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول (۳): خلاصه نتایج آزمون ریشه‌ی واحد-آزمون لوین، لین و چیو

نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
ارزش مازاد وجه نقد	-۱۶/۵۴	۰/۰۰۰۰	مانا
اجتناب مالیاتی	-۱۶۲/۴۳	۰/۰۰۰۰	مانا
شفافیت اطلاعاتی	-۱۶/۱۵	۰/۰۰۰۰	مانا
ارزش بازار به ارزش دفتری	-۱۳۶/۵۱	۰/۰۱۷۵	مانا

¹ Unit Root Test

² Levin, Lin and Chu

³ Im, Pesaran and Shin

رشد فروش	-۱۱/۷۱	۰/۰۰۰۰	مانا
اهرم مالی	-۱۰/۰۴	۰/۰۰۰۰	مانا
بازده دارایی	-۶/۹۶	۰/۰۰۰۰	مانا

با توجه به نتایج ۲ می‌توان گفت از آنجایی که احتمال‌های محاسبه شده در آزمون لوین لین و چو کوچکتر از ۰/۰۵ است در نتیجه فرضیه صفر که مبنی بر وجود ریشه واحد برای متغیرها پذیرفته نمی‌شود و تمامی متغیرها مانا هستند.

آزمون ناهمسانی واریانس

بررسی نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس که با آزمون وایت انجام شد، نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری مقدار آماره، برای مدل تحقیق در سطح خطای کمتر از ۵ درصد، کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنی‌دار است، به عبارت دیگر فرضیه H_0 مبنی بر همسانی واریانس جملات خطا رد می‌شود، یعنی جملات خطا از واریانس همسانی برخوردار نمی‌باشند (جدول ۴).

جدول (۴): آزمون همسانی واریانس

آزمون وایت	مقدار آماره	سطح معنی‌داری	نتیجه
مدل اول	۵/۷۷	۰/۰۰۰۰	ناهمسانی واریانس
مدل دوم	۴/۳۶	۰/۰۰۰۰	ناهمسانی واریانس

برای تخمین الگوهای اقتصادی، روش‌های متفاوتی وجود دارد. با لحاظ کردن فروض کلاسیک، روش حداقل مربعات معمولی (OLS) بر اساس قضیه گاوس-مارکف بهترین تخمین زننده خطی بدون تورش است؛ اما در صورت وجود ناهمسانی واریانس دیگر روش حداقل مربعات معمولی (OLS) روش مناسبی برای تخمین نیست که از این رو با وزن دادن (Cross-section weights) به رفع آن پرداخته و مدل مناسب برای تخمین آزمون فرضیه‌ها روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) خواهد بود؛

انتخاب الگوی مناسب برای مدل رگرسیون

در استفاده از داده‌های ترکیبی از مدل‌های مختلفی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌شود. این مدل‌ها شامل روش‌هایی مانند مدل اثر ثابت، مدل اثر تصادفی، مدل رگرسیون به ظاهر نامرتب و مدل داده‌های تلفیقی است. همچنین، آزمون‌هایی برای تعیین نوع مدل متناسب با داده‌های تحقیق، مانند آزمون چاو (F)، هاسمن و بروش پاگان وجود دارد. برای انتخاب روش مناسب برای تخمین مدل‌های مزبور در مقاطع و دوره‌های زمانی مختلف داده‌های ترکیبی، از آزمون F مقید (چاو) استفاده شده است؛ که خروجی آزمون در جدول ۵ نشان داده شده است. فرض‌های مربوط به آزمون چاو به شرح زیر است: فرضیه صفر (H_0): همه‌ی عرض از مبدأها در مدل باهم برابرند (ساختار Pool). فرضیه مقابل (H_1): حداقل یکی از عرض از مبدأها با بقیه متفاوت است (ساختار Panel).

جدول (۵): نتایج آزمون چاو (F مقید) در بررسی مدل فرضیات تحقیق

مدل	آماره F	p-value	نتیجه آزمون چاو	نوع آزمون
مدل اول	۶/۸۷	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	داده‌های ترکیبی Panel date
مدل دوم	۶/۹۵	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود	داده‌های ترکیبی Panel date

نتایج خروجی آزمون F نشان می‌دهد فرضیه صفر مدل رد شده چون سطح معناداری کمتر از ۵ درصد به دست آمده و از میان طرح پنل یا رگرسیون تجمیع شده (تلفیقی) و پنل انتخاب می‌شود. همچنین برای انتخاب اثرات ثابت و اثرات تصادفی مدل از آزمون هاسمن استفاده شد. در صورتی سطح معناداری آزمون هاسمن بیشتر از ۵ درصد باشد مدل اثرات تصادفی و

در صورتی که سطح معناداری آزمون هاسمن کمتر از ۵ درصد باشد مدل اثرات ثابت انتخاب می‌شود؛ خروجی آزمون هاسمن به شرح جدول ۶ می‌باشد.

جدول (۶): نتایج آزمون هاسمن در بررسی مدل فرضیات تحقیق

آزمون هاسمن	آماره	p-value	نتیجه آزمون هاسمن	نوع آزمون
مدل اول	۱۶/۰۳	۰/۰۰۶۸	H ₀ رد می‌شود	اثرات ثابت
مدل دوم	۱۹/۵۳	۰/۰۰۶۹	H ₀ رد می‌شود	اثرات ثابت

بررسی آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی اول: اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد تاثیر معناداری دارد.

مدل: معادله رگرسیون مورد تخمین در این تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{cash}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax avoidance}_{it} + \beta_2 \text{MB}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{lev}_{it} + \beta_5 \text{GROW}_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۷): نتایج تخمین فرضیه اول تحقیق

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره t	سطح معناداری	همخطی
عرض از مبدا	-۰.۰۰۶۵۹۳	۰.۰۰۴۴۴۸	-۱.۴۸۲۱۴۶	۰.۱۳۸۶	-
اجتناب مالیاتی	-۰.۳۰۱۸۹۳	۰.۱۰۲۶۰۶	-۲.۹۴۲۲۷۳	۰.۰۰۳۳	۱.۰۲۸۸۲۹
رشد فروش	۰.۰۰۷۵۴۷	۰.۰۰۲۰۷۲	۳.۶۴۲۸۰۲	۰.۰۰۰۳	۱.۲۳۰۵۱۳
اهرم مالی	۰.۰۰۱۷۴۸	۰.۰۰۶۶۵۹	۰.۲۶۲۵۷۳	۰.۷۹۲۹	۱.۷۹۹۵۳۲
ارزش بازار به ارزش دفتری	۰.۰۰۰۳۸۷	۰.۰۰۰۱۳۰	۲.۹۷۰۵۳۱	۰.۰۰۳۰	۱.۱۴۱۶۷۸
بازده دارایی	-۰.۰۰۳۱۹۳	۰.۰۰۷۷۰۹	-۰.۴۱۴۱۴۸	۰.۶۷۸۸	۱.۹۹۲۸۳۰
سایر آماره‌های اطلاعاتی					
ضریب تعیین	۰/۴۷				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۱				
آماره F	۷/۶۸				
سطح معناداری F	۰/۰۰				
دوربین واتسون	۱/۵۵				

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که سطح معناداری آماره F از ۵ درصد کوچک‌تر است (۰/۰۰) لذا مدل معنی‌دار بوده و فرضیه H₁ آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰/۴۷ درصد متغیر ارزش مازاد وجه نقد توسط متغیرهای توضیحی تبیین می‌گردد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۱ درصد به دست آمده است. علاوه بر این به منظور بررسی همبستگی جملات خطا باید به میزان آماره دوربین واتسون توجه نمود چون مقدار آن ۱/۵۵ بین بازه قابل قبول قرار دارد فرض همبستگی جملات خطا رد می‌شود. با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون همخطی مشاهده می‌شود همه متغیرها کمتر از ۱۰ می‌باشد از این رو مشکل همخطی در این مدل وجود ندارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر اجتناب مالیاتی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با ارزش مازاد وجه نقد است لذا فرضیه اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و

از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه اصلی اول تحقیق مبنی بر اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معناداری دارد پذیرفته می‌شود. همچنین متغیرهای کنترلی رشد فروش و ارزش بازار به ارزش دفتری با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری با ارزش مازاد وجه نقد دارند. اما اهرم مالی و بازده دارایی با توجه به سطح معناداری بزرگتر از ۵ درصد رابطه معناداری با ارزش مازاد وجه نقد ندارد. فرضیه اصلی دوم: شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد تاثیر معناداری دارد. مدل: معادله رگرسیون مورد تخمین در این تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{cash}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax avoidance}_{it} + \beta_2 \text{TRANS}_{it} + \beta_3 (\text{Tax avoidance}_{it} \times \text{TRANS}_{it}) + \beta_4 \text{MB}_{it} + \beta_5 \text{ROA}_{it} + \beta_6 \text{lev}_{it} + \beta_7 \text{GROW}_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۸): نتایج تخمین فرضیه دوم تحقیق

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد ضرایب	آماره t	سطح معناداری	همخطی
عرض از مبدا	-۰.۰۰۷۷۱۸	۰.۰۰۴۵۳۰	-۱.۷۰۳۶۸۰	۰.۰۸۸۷	-
اجتناب مالیاتی	-۰.۰۰۶۸۵۰۲۰۷	۰.۰۹۵۱۹۲۶	-۷.۱۹۶۱۵۵	۰.۰۰۰۰	۱.۶۶۶۰۲۳
شفافیت مالی	۰.۰۰۹۲۶۰۸۷	۰.۱۳۷۹۵۸	۶.۷۱۲۸۳۰	۰.۰۰۰۰	۲.۸۴۰۶۷۲
شفافیت مالی* اجتناب مالیاتی	-۰.۰۰۸۸۵۷۴۸	۰.۰۴۱۴۵۰۹	-۲.۱۳۶۸۶۳	۰.۰۳۲۶	۳.۰۰۱۲۸۹
رشد فروش	۰.۰۰۰۶۳۷۱	۰.۰۰۰۲۰۹۶	۳.۰۳۹۱۸۶	۰.۰۰۲۴	۱.۲۳۸۷۸۶
اهرم مالی	۰.۰۰۰۱۵۳۳	۰.۰۰۰۶۷۵۴	۰.۲۲۷۰۳۴	۰.۸۲۰۴	۱.۸۱۲۹۸۶
ارزش بازار به ارزش دفتری	۰.۰۰۰۰۴۰۸	۰.۰۰۰۰۱۳۳	۳.۰۶۴۹۹۹	۰.۰۰۲۲	۱.۱۵۵۳۷۲
بازده دارایی	-۰.۰۰۱۰۱۷۸	۰.۰۰۰۸۱۳۲	-۱.۲۵۱۵۹۸	۰.۲۱۱۰	۲.۲۱۷۳۶۳
سایر آماره‌های اطلاعاتی					
ضریب تعیین	۰/۴۸				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۲				
آماره F	۷/۹۵				
سطح معناداری F	۰/۰۰				
دوربین واتسون	۱/۵۷				

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که سطح معناداری آماره F از ۵ درصد کوچک‌تر است (۰/۰۰) لذا مدل معنی‌دار بوده و فرضیه H₁ آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰/۴۸ درصد متغیر ارزش مازاد وجه نقد توسط متغیرهای توضیحی تبیین می‌گردد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۲ درصد به دست آمده است. علاوه بر این به منظور بررسی همبستگی جملات خطا باید به میزان آماره دوربین واتسون توجه نمود چون مقدار آن ۱/۵۷ بین بازه قابل قبول قرار دارد فرض همبستگی جملات خطا رد می‌شود. با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون همخطی مشاهده می‌شود همه متغیرها کمتر از ۱۰ می‌باشد از این رو مشکل همخطی در این مدل وجود ندارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر تعاملی (شفافیت مالی* اجتناب مالیاتی) با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با ارزش مازاد وجه نقد است لذا فرضیه دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵

درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه اصلی دوم تحقیق مبنی بر شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معناداری دارد پذیرفته می‌شود. همچنین متغیرهای کنترلی رشد فروش و ارزش بازار به ارزش دفتری با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری با ارزش مازاد وجه نقد دارند. اما اهرم مالی و بازده دارایی با توجه به سطح معناداری بزرگتر از ۵ درصد رابطه معناداری با ارزش مازاد وجه نقد ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

طی دهه گذشته، افزایش چشمگیر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها بودجه عمومی را در بسیاری از کشورها کاهش داده است. به دنبال ادبیات قبلی، ما اجتناب از مالیات شرکت‌ها را به عنوان کلیه فعالیت‌هایی تعریف می‌کنیم که مالیات را نسبت به درآمد قبل از مالیات کاهش می‌دهد، از فعالیت‌های کاهش مالیات که مطابق با قوانین مالیاتی هستند تا استراتژی‌های تهاجمی که در یک منطقه خاکستری قرار می‌گیرند. تفاوت قابل توجهی در بین شرکت‌ها در مورد مقدار وجه نقد نگهداری شده وجود دارد. محققین پیشنهاد کردند که شرکت‌ها در حال انباشت پول نقد بیشتر و بیشتری هستند و ارزش مبالغ نقد در حال تبدیل شدن به بخش مهمی از کل دارایی‌های آنها است. این امر باعث شده است که دانشگاهیان بر این موضوع تمرکز کنند که چرا برخی از شرکت‌ها نسبت به سایرین وجه نقد بیشتری در ترازنامه خود نگه می‌دارند. در حالی که اجتناب از مالیات شرکت‌ها و نگهداری وجه نقد شرکتی هر دو توجه زیادی را در ادبیات دانشگاهی به خود جلب کرده‌اند، نحوه تأثیر اجتناب از مالیات شرکت‌ها بر نگهداری وجه نقد به طور محدود مورد مطالعه قرار گرفته است. به دلیل دخالت شرکت‌ها در اجتناب از مالیات تهاجمی، اگر مقامات مالیاتی ساختارهای مالیاتی آنها را نپذیرند، ممکن است هزینه‌های اضافی را متحمل شوند. محققین استدلال کرد که بزرگی دارایی‌های نقدی چند ملیتی ایالات متحده به دلیل هزینه‌های مالیاتی مرتبط با بازگرداندن درآمد خارجی است. ادبیات اجتناب از مالیات شرکت‌ها دو دیدگاه متضاد در مورد پیامدهای اجتناب مالیاتی ارائه کرده است. از یک سو، طبق نظریه سنتی، اجتناب از مالیات شرکت‌ها به عنوان یک فعالیت ارزش آفرین در نظر گرفته می‌شود که منجر به انتقال ثروت از دولت به شرکت‌ها و سهامداران آنها می‌شود. به طور خاص، پس انداز مالیاتی را می‌توان مجدداً سرمایه‌گذاری کرد یا بین سهامداران توزیع کرد. در نگاه اول، به نظر می‌رسد که اجتناب از مالیات شرکت‌ها ممکن است مورد نظر سهامداران باشد، به ویژه به دلیل هزینه قابل توجه بار مالیاتی. از سوی دیگر، این دیدگاه سنتی ویژگی مدرن را نادیده می‌گیرد که می‌تواند اثرات مثبت پس انداز مالیاتی را خنثی کند. مطابق با این دیدگاه، فعالیت‌های اجتناب از مالیات با ساختارهای پیچیده و غیرشفافی مرتبط است که برای پنهان کردن هدف اساسی آنها و اجتناب از شناسایی توسط مقامات مالیاتی طراحی شده‌اند با توجه به مطالب فوق این تحقیق به دنبال بررسی این موضوع است که آیا اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد با نقش تعدیلی شفافیت اطلاعاتی تأثیر دارد؟ که با استفاده از ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ و همچنین با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره انجام پذیرفت. با توجه به نتایج آزمون فرضیه اول متغیر اجتناب مالیاتی با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند که نشان دهنده رابطه معنادار با ارزش مازاد وجه نقد است لذا فرضیه اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه اصلی اول تحقیق مبنی بر اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معناداری دارد پذیرفته می‌شود که نتایج این فرضیه با نتایج تحقیق رمزی و همکاران (۲۰۲۲) مطابقت دارد. همچنین با توجه به نتایج آزمون فرضیه متغیر تعاملی (شفافیت مالی* اجتناب مالیاتی) با توجه به اینکه سطح معناداری آن کوچکتر از ۵ درصد هستند

که نشان دهنده رابطه معنادار با ارزش مازاد وجه نقد است لذا فرضیه دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و از آنجایی که ضریب این متغیر منفی است پس شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معکوسی دارد. پس فرضیه اصلی دوم تحقیق مبنی بر شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات شرکتی و ارزش مازاد وجه نقد رابطه معکوس و معنادار دارد پذیرفته می‌شود. که نتایج این فرضیه با نتایج تحقیق رمزی و همکاران (۲۰۲۲) مطابقت دارد. با توجه به تأثیر معکوس و معنادار اجتناب از مالیات شرکتی بر ارزش مازاد وجه نقد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد می‌توان بیان کرد که فعالیت‌های اجتناب از مالیات با ساختارهای پیچیده و غیرشفافی مرتبط است که برای پنهان کردن هدف اساسی آنها و اجتناب از شناسایی توسط مقامات مالیاتی طراحی شده‌اند. این باعث می‌شود مدیران فرصت‌هایی را برای استخراج رانت‌ها با نگهداری سطوح اضافی وجه نقد ایجاد کنند. ادبیات گذشته نشان می‌دهد که وجه نقد یک دارایی قابل تعویض است که به راحتی برای مدیریت قابل دسترسی است و می‌تواند به سرعت توسط مدیران فرصت طلب برای منافع خود تبدیل شود. و اگر مدیران از این منابع به طور ناکارآمد استفاده کنند، منابع نقدی اضافی ممکن است پیامدهای منفی داشته باشد. وجه نقد اضافی به عملیات یا سرمایه گذاری اختصاص نمی‌یابد و سپس به عنوان ابزاری قوی برای تبدیل شدن به امتیازات خصوصی در نظر گرفته می‌شود از این رو پیشنهاد می‌گردد شرکت در خصوص اعمال برنامه های مالیاتی بخصوص اجتناب از مالیات تدابیر ویژه ای در خصوص عدم اجتناب مالیاتی اتخاذ گردد. همچنین با توجه به نتایج فرضیه دیگر تحقیق که مشاهده گردید شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و مازاد ارزش وجه نقد تاثیر معناداری دارد در این خصوص پیشنهاد می‌گردد که شرکت ها برای کاهش اثرات رابطه بین اجتناب مالیاتی و ارزش مازاد وجه نقد از شفافیت اطلاعاتی بالایی برخوردار باشند.

منابع

- ✓ انواری رستمی، علی اصغر، حاجیان، نجمه، آذر، عادل، (۱۳۹۳)، مقایسه تطبیقی جامعیت شاخص های اندازه گیری شفافیت اطلاعاتی و سطح افشاء اطلاعات در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، پژوهش های تجربی حسابداری، دوره ۴، شماره ۴، صص ۱۴۳-۱۶۵.
- ✓ ایزدی نیا، ناصر، طباطبایی، سیده زهرا، (۱۳۹۴)، تأثیر وجه نقد مازاد بر اثرگذاری محافظه کاری حسابداری بر پرداخت سود سهام، پژوهش های حسابداری مالی، سال هفتم، شماره ۳، صص ۱۷-۳۶.
- ✓ جلالی، فاطمه، هشی، عباس، دانشی، وحید، هدی، کامرانی، (۱۳۹۹)، بررسی ارتباط بین عدم اطمینان محیطی، مالکیت نهادی و اجتناب مالیاتی، نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۶، صص ۱۳۳-۱۴۶.
- ✓ رضائی نسب، حسین، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر قدرت مدیر بر شفافیت اطلاعاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی لامعی گرگانی، گروه حسابداری.
- ✓ ستایش، محمد حسین، ابراهیمی، فهیمه، (۱۴۰۰)، رابطه جانشینی میزان استفاده از اهرم مالی در ساختار سرمایه و اجتناب مالیاتی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴۹، صص ۵۳-۷۲.
- ✓ سعیدی، رقیه، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه واکنش بازار و تئوری وجه نقد مازاد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس.
- ✓ شاداب، پوریا، (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر هموارسازی سود و شفافیت اطلاعاتی بر ریسک سقوط قیمت سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی علامه حلی، گروه حسابداری.
- ✓ شکوهی منش، فاطمه، (۱۴۰۰)، تاثیر شفافیت اطلاعات بر رابطه بین تجدید ارزیابی صورت های مالی و کمیته حسابرسی، فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۴، شماره ۴۱، صص ۲۹-۴۷.

- ✓ فغانی، مهدی، زارعی، حمید، سعیدی گراغانی، مسلم، دارسنج، سکینه، (۱۳۹۸)، تأثیر سرمایه فکری بر رابطه بین نظام حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۹، شماره ۲، صص ۲۱۹-۲۴۶.
- ✓ کرباسی یزدی، حسین، استرآبادی، فرهاد، (۱۴۰۰)، تأثیر شفافیت اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران نهادی بر اساس مدل رویکردی سود اقتصادی در بازارهای شبه پولی، اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع، مدیریت، اقتصاد و حسابداری.
- ✓ کردستانی، غلامرضا، قاسمی خیرآبادی، سهیلا، (۱۳۹۱)، تأثیر محافظه‌کاری و کیفیت افشاء بر هزینه سرمایه سهام عادی، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۷۵-۱۰۶.
- ✓ لشگری، زهرا، احمدزاده، یونس، طحان، مریم، (۱۳۹۴)، تأثیر مازاد و کسری وجه نقد بر بازده سهام در شرایط تورمی، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۲۵، صص ۶۵-۷۸.
- ✓ محبوبی، حسن، بهاری، وحید، بهاری، علی اصغر، (۱۴۰۰)، بررسی اثر توانایی مدیریت بر ارتباط میان مدیریت سود و ارزش مازاد وجه نقد، هفتمین کنفرانس بین‌المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران.
- ✓ محمدحسینی، کامران، (۱۴۰۰)، تخصص مالی مدیرعامل و اجتناب مالیاتی، دومین کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری، دامغان.
- ✓ مرادی، مهدی، جباری نوقابی، مهدی، بیات، نعیمه، (۱۳۹۶)، رابطه بین مازاد نقدینگی پایدار و ارزش‌نهایی وجه نقد، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۳۳، صص ۸۱-۱۰۵.
- ✓ مرادیان، سمیه، (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط بین چرخه عمر شرکت و اجتناب مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز مشهد.
- ✓ منعم، سعید، (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر کیفیت سود و وجه نقد مازاد بر سرمایه‌گذاری بیش از حد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شاهرود.
- ✓ نصرت‌زاده، مهران، آقاجانی، وحدت، (۱۴۰۱)، رابطه بین دوره تصدی مدیرعامل و ارزش وجوه نقد مازاد، نشریه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۵، شماره ۵۸، صص ۸۲-۹۳.
- ✓ وزیر، نیلوفر، (۱۴۰۰)، تأثیر تحصیلات هیئت مدیره بر عملکرد زیست محیطی را با تأکید بر شفافیت اطلاعاتی، فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۴، شماره ۳۸، صص ۱۳۵-۱۴۸.
- ✓ Agozie, D., Kaya, T. (2021). Discerning the effect of privacy information transparency on privacy fatigue in e-government, *Government Information Quarterly*, 38 (4). <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101601>.
- ✓ Agrawal. K. K. (2007). "Corporate Tax Planning". Vol. 1. Sixth edition. 3-11.
- ✓ Amidu, M., Coffie, W., and P. Acquah, (2019), "Transfer Pricing, Earnings Management and Tax Avoidance of Firms in Ghana", *Journal of Financial Crime*, Vol. 26, No.1, PP. 235-259.
- ✓ Arouri, M., Pijourlet, G., 2017. CSR performance and the value of cash holdings: international evidence. *J. Bus. Ethics* 140 (2), 263-284. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2658-5>.
- ✓ Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., Shevlin, T., (2010). Are family firms more tax aggressive than non-family firms? *J. Financ. Econ.* 95 (1), 41-61. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2009.02.003>.
- ✓ Chen, X. Hu, N. Wang, X. Tang, X. (2014). Tax avoidance and firm value: evidence from China, *Nankai Business Review International*, Vol. 5, Iss1, pp. 25-42.
- ✓ Desai, M.A., Dharmapala, D., (2006). CTA and high-powered incentives. *J. Financ. Econ.* 79 (1), 145-179. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.02.002>.
- ✓ Desai, M. and Dharmapala, D. (2009), "Tax and corporate governance: an economic approach", *Tax and Corporate Governance*, Vol. 3, pp. 13-30.

- ✓ Dittmar, A., Mahrt-Smith, J., (2007). Corporate governance and the value of cash holdings. *J. Financ. Econ.* 83 (3), 599–634. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.12.006>.
- ✓ Dyreng, S.D., Hanlon, M., Maydew, E.L., 2008. Long-run CTA. *Account. Rev.* 83 (1), 61–82. <https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.1.61>.
- ✓ Dyreng, S.D., Hanlon, M., Maydew, E.L., Thornock, J.R., (2017). Changes in corporate effective tax rates over the past 25 years. *J. Financ. Econ.* 124 (3), 441–463. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2017.04.001>.
- ✓ Emma García-Meca, Maria-Camino Ramón-Llorens, Jennifer Martínez-Ferrero, (2021). Are narcissistic CEOs more tax aggressive? The moderating role of internal audit committees, *Journal of Business Research*, Volume 129, Pages 223-235, ISSN 0148-2963, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.02.043>.
- ✓ Foley, C.F., Hartzell, J.C., Titman, S., Twite, G., (2007). Why do firms hold so much cash? A tax-based explanation. *J. Financ. Econ.* 86 (3), 579–607. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2006.11.006>.
- ✓ Fresard, L., Salva, C., (2010). The value of excess cash and corporate governance: evidence from US cross-listings. *J. Financ. Econ.* 98 (2), 359–384. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2010.04.004>.
- ✓ Hanlon, M., & Heitzman, S. (2010). A review of tax research. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2 and 3), 127–178
- ✓ Huang, H., & Zhang, W. (2019). Financial expertise and corporate tax avoidance. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, In Press. DOI: 10.1080/16081625.2019.1566008.
- ✓ Huang, W. Mazouz, K (2018). Excess cash, trading continuity, and liquidity risk, *Journal of Corporate Finance*, Volume 48, February 2018, Pages 275-291.
- ✓ Kim, J.-B., Li, Y., Zhang, L., (2011). CTA and stock price crash risk: firm-level analysis. *J. Financ. Econ.* 100 (3), 639–662. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2010.07.007>.
- ✓ Kovermann, J. H, (2018), “Tax Avoidance, Tax Risk and the Cost of Debt in a Bank-dominated Economy”, *Managerial Auditing Journal*, 33(8/9), PP. 683-699.
- ✓ Li, Y. and H. Yang (2012). Disclosure and the Cost of Equity Capital: An Analysis at the Market Level, paper presented in Singapore Management University, National University of Singapore.
- ✓ Opler, T. Pinkowitz, L., Stulz, R., Williamson, R. (1999). The Determinants and Implications of Corporate Cash Holdings. *Journal of Financial Economics*, Vol. 52, No. 1, Pp. 3-46.
- ✓ Seongjae Mun, Seung Hun Han, Dongwook Seo (2020). The impact of CEO educational background on corporate cash holdings and value of excess cash, *Pacific-Basin Finance Journal* Volume 61, June 2020, 101339.
- ✓ Thomsen, M., Watrin, C., (2018). Tax avoidance over time: A comparison of European and U.S. firms. *J. Int. Account. Audit. Taxat.* 33, 40–63.
- ✓ Vishwanath, Tara; & Kaufmann, Daniel. (1999). Towards Transparency in Finance and Governance. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.258978>
- ✓ Yun Tseng, T. (2021). Influences of Taiwan's corporate social responsibility report management policy on the information transparency of its capital market, *Borsa Istanbul Review*, <https://doi.org/10.1016/j.bir.2021.06.015>.